

rius juret de calumnia, & positionibus, feu articulis sui interrogatorij satisfaciatur, ut in *cap. 1. & per totum, tit. de juramento calumnie*, tam in *Decretalibus*, quam in *6. & in l. 1. tit. 6. libr. 4. Recopilat.* & in *l. 1. tit. 7. eodem libro*, quod juramentum alias solet nuncupari de *veritate dicenda*, & esse de jure divino, tradit *Abb. in cap. penult. num. 10. de juramento calumnie*, *Menoch. de arbit. lib. 1. quest. 20.* ubi agit, an per partes remitti possit, *Azeved. in dict. l. 1. tit. 6. Gloss. 2.*

¹¹ Nam hæ positiones absolutæ, plurimum solent coadjuvare probationem; & maximè conducunt ad facilem, litis expeditionem, & veritatis indagacionem, ut in *Clem. sepe*, §. *Et quia positiones*; de verb. signifi. tradit *Gloss. in cap. 1. de confessis*, in *6.* & quid sit positio? & plures in positionis materia notabiles quæstiones, refert *Cinus in l. 1. §. quod observari*, à *num. 12. Cod. de jure jurando propter calumniam dando*, *Speculator tit. de positionibus*, per totum, *Didacus Pere. in rubrica, dict. tit. 7. libr. 4. verbo Positiones.*

¹² Cum igitur à Concilio, Oppido, seu universitate exigitur per partem adversam, quod positionibus suis respondeat, & satisfaciatur: licet procurator ab universitate nominatus poterit satisfacere, & respondere, ut tradit

¹³ *Capella Tholosana decis. 123.* ubi agit an procurator substitutus juret, & respondeat quando substituens jam juravit: Et an cedens possit compelli respondere positionibus contra cessionarium?

¹⁴ *Oeconomus enim*, seu syndicus universitatis, quem vulgò vocamus, *Procurador del Concejo*; non indiget speciali mandato ad tale juramentum, ut docet *Meneses in l. preses, num. 4. Cod. de transact. Azevedo in l. 2. dict. tit. 7. num. 40.* Et ejus confessio præjudicabit populo, ut in *cap. fin. de confessis*, *cap. suborta 21. de re judi. vers. Sine juramento, de testibus*, in *6. cap. 2. de appellis Monach. cap. 1. ut lite non contestata*, in simili casu de stylo tamen, & generali consuetudine observatur quod

¹⁵ Concilium nominat tres vicinos, ut positionibus istis satisfaciatur. Cum enim totius Concilij, non esset decens, nec juri consonum recipere juramentum, ut cavetur in *l. 20. tit. 3. libr. 6. nova Recop. ibi: Que jurando sinco hombres buenos, que los Testigos*

tomaren de la villa, ó del lugar por todo el Concejo: Merito introductum fuit, quod ad absolvendas prædictas positiones, nominarentur aliqui vicini, qui ferè semper tres solent nominari, in quos, in isto casu, tota Concilij vox transfertur; ut in *l. 1. §. Decuriones, ff. quod cujusque universitat. nomine*, unde succedit doctrina *Bart. in l. certum, §. sed an ipsos, ff. de confessis.*

¹⁸ In proposito ergo solet occurrere dubium: utrum ad hoc, ut depositio nominatorum à Concilio, universitati in causa præjudicet, sit necessarium, quod omnes circa idem uniformiter concludant, & in eadem sententia sint, an verò depositioni majoris partis sit standum? & quid si in numero fuerint pari nominati, & tot confessi fuerint positiones: quot negaverint? Cujus quæstionis resolutio petenda erit ex his, quæ adducit *Innocentius in cap. in nostra, num. 3. de procuratoribus*, *Speculator. tit. de tutoribus, §. Item generaliter*, in fine, *Bart. in l. pluribus, ff. de procuratoribus*, *Baldo in l. unica, num. 42. Cod. de confessis*, & vide *l. 3. §. si plures, ff. judicatum solvi*, *Gloss. in cap. si quis iusto, de electione*, in *6.* & in *cap. si de eo, de procurat. libr. 6. Greg. Lopez in l. 8. tit. 5. par. 5. gloss. in verb. Todos ayuntados.*

¹⁹ Quid tamen juris sit, si Concilium nolit nominare vicinos, qui positionibus respondeant, vel nominati respondere recusent, an ob istam contumaciam Concilium haberi debeat pro confessis? ultra text. in *cap. 2. de confessis*, in *6.* vide *Jasonem in l. 1. §. si procurator, numer. 7. ff. si quis jus dicenti, non obtemp.* & ibi late *Orosium numer. 2. & num. 6. Innocent. Abb. & Felin. in cap. 1. ut lite non contestata*, *Cæpolam cautela 57. Bernardum Diaz regul. 155. Villalobos in suo horario comun. litera P. num. 489.* Et utrum prætextu erroris depositio facta ab istis personis nominatis, possit postea revocari per Concilium? determinari debet ex *dict. cap. fin. de confessis*, & *l. 5. tit. 13. par. 3. versic. Otro si dezimos, l. 3. tit. 6. eadem partita*, & advertunt *Doctores in dictis locis.*

²⁰ Tandem frequenter hæsitari compario: an isti vicini, (qui ut positionibus adversarij respondeant nominantur; solent esse rustici) possint petere

tere terminum ad deliberandum cum personis sui Concilij, quid debeant respondere positionibus in lite pascui propositis? Et sanè eis terminum esse dandum, quinimò posse consulere Advocatum, ut eos instruat, vel eorum depositioni assistat, deducitur ex *Hoftiens. & Imol. in cap. dilecti, de judic. Marant. in l. si actor, num. 68. ff. de procuratoribus*, in *praxi, tit. de positionibus*, num. 16. *Matth. de Afflict. lib. 2. constit. Sicilia, rubrica 25. num. 8. Guittier. lib. 1. pract. quest. 59. per totam.*

CAPUT XXXIII.

An interdictum, quod Practici vocant Interim, competat pro pascuis, & quomodo intentari debeat.

SUMMARIVM.

- 1 Interim interdictum cujus sit natura, & quare sic dictum.
- 2 Interim interdictum, & jure Canonico, & Regio, est agnatum.
- 3 Interim interdictum qua ratione fuit adinventum.
- 4 Interim interdictum pluribus in casibus competit, sed in materia, & litibus pascui frequentissimum est.
- 5 Interim interdictum preparatorium judicij possessorij est.
- 6 Interim interdictum ut competat; quid probari debeat.
- 7 In judicio interdicti Interim, non discipatur quis sit iustus, aut legitimus possessor sed solum tuendo possessore agitur.
- 8 Interim interdictum, ut competat; requiritur, quod quis probeat naturalem possessionem. Non enim sufficit possessio civilis, aut ficta.
- 9 Sententia lata super interdicto Interim, in nibilo præjudicat proprietati, vel judicio possessionis.
- 10 Interim interdicti judicium quo modo agitur, & processus super eo in Curia nostra peragatur; & de forma sententiæ in hoc interdicto ferenda.
- 11 Sententia lata super interdicto Interim, à qua exitit appellatum, an absque metu attentati possit exequi? remissive

¹ **F**requens profectò, & non minus futile inter remedia possessoria & summaria, reputatur interdictum, quod nostri vulgò vocant, *Interim* ea ratione nuncupatum, quia dum causa agitur, & lis pendet, *Interim* competit, & datur; & reum, vel actorem in possessione rei controvertæ tuetur; & ideo *Interdicti* nomen sumpsit, quia *Interdicere* est, ² *quid ad tempus prohibere*, ut ex *Julio Paulo lib. 5. sententiarum*, pungit *Andreas Alciatus lib. 3. parerg. cap. 15.* Quod & jure Civili, & Canonico fuit agnatum, ut deducitur ex *capit. cum venissent, de instit. ubi Innocentius, Abb. & communiter Doctores*; & ex *l. 1. §. 1. ff. de itinere, actûque privato, l. liberis 6. §. ultim. ff. de liber. causa.* Et originem habet ex ³ ratione tex. in *l. æquissimum, ff. de usufructu*, cujus meminit *Paulus Castr. conf. 3. incipit, In causa qua vertitur coram domino, columna 2. numero 2. per totum*, *lib. 2. Curtius Senior consilio 60. ex numero 1. Gratus consi. 10. numer. 9. Capicius decisione Neapolitan. 13. 55. 189. 209.* & apud *Gallos Mafuerius in sua practica, titulo de possessorio*, & ex nostratibus *Antonius Gomez in l. 45. numero 126. Menoch. de retinenda possessione, remedio ultimo, per totum*, *Sarmiento libr. 2. selectar. cap. 13. numer. 9. & sequenti*, *Covarr. in practica, cap. 17. Burgos de Paz consi. 36. per totum*, *Gutierrez lib. 1. Canonic. cap. 15. à num. 103. Molina de primog. lib. 1. cap. 13. à num. 70. & 71. D. Christophorus de paz Regius Consiliarius, & unus ex sexdecim Senatoribus in Pintiano Senatu, in suo eleganti, & omnibus literis, & eruditione absoluto tractatu, de Tenuta, cap. 9. 1. parte.*

⁴ Et cum remedium hoc pluribus in casibus competat juxta supra relatos in materia pascui, assidue intentari solet, & absque dubio per Judices, hisce causis decernitur, ut advertit *Covarr. dict. capite 17. numer. 1. prope medium*, ibi: *Et potissimè in materia pascuorum, in qua agitur de magno commodo, vel incommodo, consuevit Curia ordinaria, quot testes examinentur sub certo, & brevi termino, & numero, &c. Capicius dicta dec. 189.*

⁵ Sed quia in praxi passim articulus iste se offert, pro perfecta cognitio-

ne, & clariori intelligentia, aliqua in proposito breviter advertenda duxi. Et in primis Interdictum hoc præparatorium judicij possessorij principalis, atque plenarij esse, ut advertit Berouius *consilio* 11. *num.* 1. *lib.* 1. & probat textus in *dist. l. liberis, §. ultim. ff. de libe. causa*, quod Galli. *Recedentiam*, vel *casum novitatis* vocant, ut apud Masuerium *ubi supra*, Guidon. *Papæ questione* 552. *Tiraquellum in tractat. Le mort. sayfit le vis; part. 6. declaratione 9. ad finem.*

6 Unde, qui hoc interdictum intendat, necessariò probare debet, penes se possessionem manere: in hoc enim simile est interdicto, *Vii possidetis: l. prima, §. primo, ff. de itinere actuque privato, capit. cum venissent, de insti. l. 1. §. 1. ff. uti possidetis*, quia rationem, & causam habet ab eo jure, quo prohibetur, quid lite pendente innovari; ut advertit Covarru. *ubi supra numer. 3.* & sufficit ad hoc, ut interdictum, *Interim*, competat, quod probetur quælibet possessio, vel colorata detentio; ex eodem Covarru. *ubi supra numer. 5. versic. Sic sane; Valasco consultatione 79. numer. 11. libro 1. Francisc. Milan. decisione 1. numer. 83. & numer. 89. & 99. libro 1. Natta consil. 121. num. 15. libro 1. Rebuffo 3. tom. ad leges Gallicas, titul. de causis beneficiorum possessoris, art. 2. numero ultim. Guidone decisione 85. num. 1.*

7 Et ratio est, quia in hoc judicio non venit examinandum, nec disceptatur, quis sit justus, verus, aut legitimus possessor: id enim pleniori judicio reservatur, sed solum de tuendo, & conservando possessore agitur: dum lis pendet; ut docet Menochius, *remedio 3. retinenda, num. 588.* & alij *suprà* relati.

8 Hoc tamen intelligendum est, de vera, & naturali possessione: non enim ad hoc interdictum, sufficit probare possessionem civilem, de qua in *l. clam possidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquirend. possessione*, ut observat Guido *Papæ, questione 552.* Rebuffus *ubi supr. gloss. 2.* semper enim defendetur, qui naturaliter possidet contra habentem civilem possessionem. Cæterum si neuter ex litigatoribus naturalem apprehenderit possessionem: ab illo, qui civiliter tantum possidet interdictum hoc, recto jure inten-

tari poterit; ut docet Covarru. *ubi supra*, quod an in *Tenute* judicio summario (dum lis pendet) intentari valeat: doctissimi Molinæ, & aliorum explosis opinionibus, disputat Paz *ubi supra*.

Secundò illud in hac re observandum venit, quod ex judicio summarissimo hujus Interdicti, nec possessioni, nec proprietati præjudicium aliquod irrogatur; ut docet Valasco *consultatione 79. n. 15. & 16. Milan. dicta decis. 3. n. 16.* Quinimo, nec ex hujus Interdicti cognitione, principalis causa conquiescit, seu suspenditur, ut docet Natta *consil. 121. n. 9. lib. 1.* & per Advocatos crebrò peccat solet, ut super interdicto *Interim* probatio separatim admittatur, & testes examinentur; & praxis in Curia obtinuit, quòd currente termino ordinario probationis, in negotio principali, intra prædictum terminum testes examinantur sub certo & brevi numero, quorum attestations interdicti *Interim*, determinationi deserviunt, ut cum Masuerio, Aufrerio & aliis advertit Præses Covarr. *ubi supra n. 1.* Et tandem receptis probationibus absque eo, quod earum fiat publicatio (non etiam fit, quo usque in negotio principali) nec datur locus repulsis, & objectionibus (vulgo *tachas*) contra testes examinatos super dicto articulo, & ita decisum observat *Capic. d. dec. Neapol. 55.* ex actis processus profertur sententia, qua unus ex litigantibus defenditur in possessione, & altera pars damnatur, ne in tali possessione eum turbet quoquo modo concepta (in prolatione) hac formula: *Dixeron, que sin perjuzjo del derecho de las partes en lo principal, ansi en la possession, como en la propiedad, amparavan, y ampararon à N. en la possession de poder pastar con sus ganados en tal termino, y pago, durante este pleyto, y que la parte de T. no se lo perturbe en manera alguna pena de cinquenta mil maravedis, y de que seran castigados.* Et utrum sententia lata à judice ordinario super hoc interdicto (à qua exitit appellatum) possit exequi, absque metu Attentati: vide quos refert Cevallos *de cognitione per viam violentia, questione 29. per totam.*

CAPUT XXXIV.

Virum debeat montagium pro pcedibus transeuntibus de suo oppido ad compascuum commune, per alienum territorium?

SUMMARIUM.

- 1 Lex 1. tit. 27. lib. 9. recopilationis, adducitur.
- 2 Montagium quid sit, & de ejus antiquitate.
- 3 Lex 11. tit. 27. libro 9. recopilationis, expenditur.
- 4 Commune, non dicitur proprie nostrum.
- 5 Verbum, Termino, quid significet.
- 6 Territorium proprium non dicitur, quòd est commune.
- 7 Expenditur text. in Quintus Mutius, §. argento, ff. de auro, & argento legato.
- 8 Commune, dicitur nostrum improprie, & per juris fictionem.
- 9 Immunitatis, & exemptionis concessio stricte debet intelligi.
- 10 L. 1. §. fin. ff. de jure communitatis, & referuntur Doctores, qui de ejus intellectu agunt.
- 11 Dominus dicitur, qui partem habet in re.
- 12 Expenditur text. in l. in re communi, ff. de servitutibus urbanorum.
- 13 Commune dicitur proprium in re dividua.
- 14 Expenditur text. in l. illud, ff. de ritu nuptiarum.
- 15 L. si quis servos 72. de legat. tertio, allegatur.
- 16 Pascendi jus in communitate, quid individuum dicitur.
- 17 Montagium, quare persolvatur? traditur ratio, & eis introductionis.
- 18 Plura rescripta in confirmationem resolutionis questionis proposita emanarunt.
- 19 Exemplis quando indicari possit.

1 Pro hujus capituli clariori intelligentia, & exactiori cognitione, illud (quod disputationi causam præbet) in primis præmittendum duxi; *l. Regia 1. tit. 27. libro nono, recopil.* cautum esse; servitium & montagium invidiosissimo Regi nostro esse præstandum, & deberi pro pecudi-

bus, & animalium gregibus ab oppido suo, villa, vel civitate exeuntibus ad depascendum, terminosque alienos transmigrantibus; ut patet ibi: *Yansi mismo de los ganados que salieren fuera de las ciudades, villas, y lugares do moraren, aunque tornen, è no, à sus terminos, quod ampliatiè repetitum fuit, l. Regia 8. ejusdem tituli, ibi: Mandamos, que qualquier persona que trajere sus ganados en termino de otro lugar, no se escuse de pagar los derechos à nos pertenecientes, è à nuestro recaudador, è arrendador, porque digan que son vecinos de tal lugar, &c.*

Secundò præmitto servitium, seu montagium, esse genus pedagij, seu tributi antiquissimum, cujus mentio fit *Machabeorum, cap. 10.* ibi: *Vt omnes à tributis solvantur, etiam pecorum suorum, ut rectè expandit Gregor. Lop. in l. 28. ver. De los portaxgos, titul. 11. part. 3.* quod Regi persolvitur pro securitate, & tutamine, à Regia Majestate, principalique munimine præstito, per loca, & terminos publicos transeundi, stratasque calcandi; ut colligitur ex *l. 11. dist. tit. 27. ibi: Y andem salvos, y seguros, y en mi guarda, y defendimiento*, notat Bald. *in capit. 1. que sint Regalia, in usib. feud. num. 1.* eleganter Alber. Brun. *consil. 127. colum. 7. vers. Quia constituuntur, 2. part. & multo tempore nullum aliud (præter hoc) in patrimonio Romanorum Principum; fuit agnium pedissequum, & tota fere suorum censuum, & patrimonij, reique privata substantia, in tributo, quod ex pascuis resultabat, inerat, ut tradunt Carol. Sigonius *lib. 2. de antiquo jure civium Roman. cap. 4. post medium.* Renatus Chopinus *in consuetud. Andegav. lib. 1. cap. 21. num. 2.* Petr. Greg. *lib. 3. synagm. cap. 15. num. 14. post Plinium lib. 18. cap. 3.**

His suppositis, illud in questionem, & controversiam frequenter deduci solet; an exeuntes de oppidis suis cum gregibus, & armentis ad depascendum in terminis alienis; ubi communitatem habent, vel pacto, vel privilegio vel alio quovis modo, teneantur præstare, vel solvere tale servitium, vel montagium? Et pro affirmativa parte sequentia urgent juris fundamenta.

Primum, quòd illud, quod commune